

BOOMMARTERS IN DE HOUTSCHUUR

Sim Broekhuizen

... zat daar ineens duidelijk zichtbaar een volwassen boommarter op het zeil ... *Foto Piet van Merrebach*

Eigenlijk begon het in 1989. Half juli was het een gesis en gedoe van jewelste in de houtschuur achter het huis van de familie van Merrebach. Piet van Merrebach is opzichter faunabeheer bij Natuurmonumenten en woont in het Deelderwoud, tussen Apeldoorn en Arnhem. Maar zijn vrouw Marianne zag ze: midden op de dag schoten twee volwassen boommarters achter elkaar aan door de open houtschuur.

En toen duurde het tot eind april 1990. Op een avond, terwijl het nog niet donker was, klonk er een soort kattede-mauw uit de houtschuur, maar dan lager. Begin juni klonk er 's avonds weer een soort langgerekt laag gebrom uit de schuur. Eigenlijk niet goed na te doen, maar duidelijk hoorbaar vanuit de zijtuin. De volgende avonden was het er wéér. Wie dat geluid maakte of maakten was aanvankelijk onduidelijk, maar op de avond van 7 juni zat daar ineens duidelijk zichtbaar een volwas-

sen boommarter op het zeil over een houtstapel naast de houtschuur. Met een sierlijke sprong verdween het dier de houtschuur in. Op het overhangende zeil vond Piet van Merrebach martermest met die moeilijk definieerbare, zoetige muskusgeur van de boommarter.

Natuurlijk stond bij de familie van Merrebach vanaf dat moment de houtschuur in het centrum van de belangstelling. En dat bleek niet ten onrechte. De volgende ochtend, rond kwart over

Het overkomt niet iedereen dat er opeens boomarmarters verschijnen in de houtschuur naast zijn huis! *Foto Piet van Merrebach*

zeven, sprong er weer een boomarmarter via het zeil over de houtstapel de houtschuur in. Even later waren er vijf halfwas boomarmartertjes te zien. Die waren al aardig handig. Ze klauterden met gemak over de houtblokken en speelden met elkaar als jonge poezen. Niet alleen in de schuur, maar ook in het gras daarvoor.

Argeloos en kwetsbaar

Het was de eerste maal dat een nest boomarmarters zich zo dicht bij het huis ophield. Wie ooit een stel jonge boomarmarters heeft zien spelen, weet hoe fascinerend dat is. Begrijpelijk dat Piet van Merrebach tijdens het koffiedrinken rond elf uur door het raam naar de houtschuur keek. De jongen zaten in het gras. Plotseling kwam van rechts een vos aangelopen. Ook die zag de beweging in het gras. Een paar passen zijwaarts, daarna draaide hij om. In zijn bek hing een van de jonge marters. Natuurlijk, dat hoort er ook bij, moest

Piet zichzelf later bekennen. Maar op dat moment rende hij het huis uit, schreeuwend achter de vos aan. Die liet echter niet los en verdween in het bos.

Ondanks het plotseling verdwijnen van hun broertje of zusje gedroegen de overgebleven jongen zich niet schuw. Iedere ochtend waren ze tot rond tien uur te zien en 's avonds vanaf zes à zeven uur. Vooral dan hadden ze hun speeltuurtje; renden ze achter elkaar aan en besprongen elkaar als jonge poezen. Ook moeder-marter liet zich makkelijk bij de jongen zien. Of ze helemaal alleen voor de jongen moest zorgen was niet duidelijk. In ieder geval werden er dat jaar nooit twee volwassen marters tegelijk bij de jongen gezien.

Na twee weken klommen de jonge boomarmarters ook in de eiken die achter de houtschuur staan en waarvan de takken tot het dak van de schuur reiken. Ze werden steeds behendiger en sprongen al snel van de ene tak op de andere en door de kronen van boom tot boom. Voor de familie van Merrebach brak de vakantietijd aan. Toen ze terugkwamen was er van de marters geen spoor meer te bekennen.

Predatie

Dat jaar werd niet gezien dat de moeder prooi voor haar jongen aanbracht.

Het jong met het witte vlekje bij de stukjes vlees tussen de hekspijlen. *Foto Piet van Merrebach*

Misschien deed ze dat alleen 's nachts of kwam ze de houtschuur via de achterkant binnen. Wel was duidelijk dat er in de houtschuur geen vogels meer broedden. Onder de houtblokken schoten geen konijntjes meer weg. Eekhoorns rond het huis werden een zeldzaamheid, wat eerder zeker niet het geval was. De vogelnestkastjes in het bos hadden het zwaar te verduren. Dekfels werden kapot getrokken en de nesten werden geplunderd. Later bleek dat ook was ontdekt hoe het haakje van het deksel moest worden losgemaakt. De nestkastencontroleur moest de zaak met draad en spijkers achter het haakje beveiligen.

Twee ouders

In het najaar en gedurende de winter van 1990-91 werd er van de jonge marters niets meer vernomen. Maar eind mei was het er weer, dat lage gebrom in de houtschuur. En op 3 juni werden ze gezien: vier jonge boommarters. Dit jaar echter was het duidelijk dat er herhaaldelijk twee volwassen dieren bij de jongen waren. Die waren onderling te herkennen doordat er één een gelige keelvlek had, terwijl de bef van de ander geheel wit was. Vaak zagen Piet en Marianne van Merrebach de marters kort na elkaar arriveren. Ook zagen ze dit jaar enkele keren dat er prooi werd aangebracht. Meestal kleine prooien als muizen, vogels en wellicht ook kikkers. Of beide volwassen dieren dat deden is achteraf niet meer met zekerheid te zeggen. Maar dat ze herhaaldelijk samen bij de jongen werden gezien, is op zich al belangwekkend. Of en hoe het boommartermannetje een rol speelt bij de verzorging van de jongen, is nog steeds een punt van discussie.

Dit jaar waren de jongen nog 'tammer' dan het jaar daarvoor. Als Piet bij de houtschuur moest zijn hingen er vaak één of meer jongen over de dakrand nieuwsgierig naar hem te kijken. Zoiets schept een band. Er werden stukjes vlees tussen de spijlen van het deurhek van de schuur gestopt, wat door de jongen geapprecieerd werd. Al snel kwamen ze het vlees al weghalen terwijl de goede gever nog voor de deur stond en tenslotte roken ze aan de hand. Eén jong was duidelijk te herkennen, omdat het als een jong haasje een klein wit vlekje op het voorhoofd had. Maar ook de oudere dieren legden hun schuwheid af en kwamen het vlees halen.

Weemoed

Ook in 1991 diende zich de zomervakantie aan. En net als het jaar daarvoor was de houtschuur bij terugkomst, half juli, verlaten. En helaas bleef hij dat, ook in 1992, 1993 en 1994. Marianne zegt het met spijt in haar stem. Ze missen hun slanke, speelse rakkers. De hoop is er nu maar op gevestigd dat de afbraak van een oude schuur achter het huis van de burens hun houtschuur weer in de belangstelling zal brengen. Want de boommarters zijn niet uit het Deelerwoud weg. Piet van Merrebach ziet er herhaaldelijk een als hij op een kansel zit. Hij betwijfelt overigens of de jonge marters wel in zijn houtschuur werden geboren. In beide jaren dat de jongen er waren kon hij na de zomer niets van een nest vinden. De jongen werden ook niet vroeg in het voorjaar gehoord, terwijl ze normaal toch al in maart of april worden geboren. Mogelijk bevond zich het nest in een van de bomen met holten verder achter de schuur en werden de jongen pas naar de schuur gebracht toen ze al redelijk uit de voeten konden.

Daar is altijd het opmerkelijke: naarmate je meer waarnemingen doet, komen er meer vragen. Maar hopen dat de houtschuur weer in de marter-gratie komt en dat we een paar vragen kunnen beantwoorden en inwisselen voor andere, nieuwe vragen!

Sim Broekhuizen, DLO-Instituut voor Bos- en Natuurbeheer, Postbus 23, 6700 AA Wageningen, tel. 085-546800 (NL).